

باید دانش آموز کارآفرین تربیت کرد

محتوای آموزشی و شیوه‌های تعلیمی و تربیتی معلمان صورت می‌پذیرد، چقدر به ارتباط این موارد با آینده شغلی دانش‌آموزان بها داده شده است و این موضوع از معیارهای ارزیابی و تجدیدنظرهای احتمالی تلقی می‌شود؟ درس‌های خاصی همچون کار و فناوری، تفکر و پژوهش، تفکر و سبک زندگی، تفکر و سواد رسانه‌ای و درس‌های عمومی‌تر همچون هدیه‌های آسمان (دین و زندگی)، علوم تجربی و پایه، هنر، ادبیات و ریاضی چقدر بر اساس معیارهای آماده‌سازی دانش‌آموزان برای دنیای آینده، با نظرداشت تحولات و واقعیت‌های آن زمان تدوین و بازبینی و کامل می‌شوند؟ اگر سبک سنتی نگرش به کار و شغل کمکان در نظام تعلیم و تربیت و مدرسه و خانواده‌های ما تداوم داشته باشد و تحولات لازم و عالمانه مطابق با واقعیت‌های فناوری‌محور اتفاق نیفتند، بر سر آینده شغلی فرزندان ما چه خواهد آمد؟ وظیفه و ظرفیت ارکان، سطح‌ها و جایگاه‌های دخیل در این مهم در آموزش و پرورش چیست؟ مؤلفان و طراحان محتواها و کتاب‌های درسی چه وظایفی دارند؟ معلمان و مدرسان چه تکلیفی به دوش دارند و چه دانش و مهارتی را ابتدا باید خود واجد شوند و سپس دانش‌آموزان را چگونه باید آموزش دهند و در ایشان برای ورود به دنیای پیچیده و فناورانه کار آینده آمادگی ایجاد کنند؟ ساختار و فرایندهای مدرسه‌ای چه تحول‌ها و تغییرهایی را باید به خود ببینند تا بسترها و فرایندهای آماده آموزش و تربیت نسلی کارآفرین و اشتغال‌زا و خودمتکی در باب مسائل اقتصادی باشند؟

همه شنیده و خوانده‌ایم که گفته می‌شود، در آینده هوش مصنوعی و روبات‌ها جای بسیاری از انسان‌ها را در شغل‌های

دوران جدید از چند جنبه خصوصیت‌ها و اقتضات خاص خودش را دارد که با هیچ یک از دوره‌های تاریخ بشر قابل‌مقایسه نیست! البته اشتراک‌های دوره‌های زندگی انسان‌ها در طول تاریخ انکارشدنی نیستند، اما در دورانی که ما در حال تجربه آن هستیم، به قدری سرعت تغییر و تحول زیاد است که اعتبار بسیاری از یافته‌های علمی و نتایج تحقیقات به کمتر از سه سال رسیده است! یعنی برای صحت و اعتبارسنجی نتایج تحقیقات دو سه سال پیش و اثبات کارآمدی آن‌ها لازم است دوباره تحقیق جدیدی، با توجه به شرایط جدید، و متأثر از تغییرات فوق‌سریع فناورانه، صورت گیرد تا بتوان با اطمینان آن روش‌ها و توصیه‌ها را عملی و به آن‌ها استناد کرد. حال در این فضا چه بر سر شغل و کار و آینده اقتصادی و فعالیت‌های درآمدزای فرزندان و دانش‌آموزان امروز و مسئولان اقتصاد خود و خانواده خواهد آمد؟

با تحولات عجیب و سریعی که در فضای هوش مصنوعی رخ داده‌اند، تکلیف شغل‌های موجود و شاغلان آن و کسانی که امروز در مدرسه و دانشگاه خود را برای آن شغل‌ها آماده می‌کنند، چه خواهد شد؟ مدرسه‌های ما چقدر از فضای کسب‌وکار در آینده اطلاع دارند؟ برنامه‌های درسی و محتواهای آموزشی و شیوه‌های تدریس و تربیت ما در مدرسه، چقدر با فهم دقیق از آینده جامعه‌ها از جنبه‌های اقتصادی و شغلی، خود را برای تربیت و پرورش نسلی کارآفرین و اشتغال‌زا و موفق در فضای شغلی آینده که در پیوندی وثیق و ناگسستنی با فناوری‌های نوین همچون هوش مصنوعی است، آماده کرده‌اند؟ در ارزیابی‌هایی که هر ساله از برنامه‌های درسی و

توانایی‌های ارتباطی، انگیزشی و تدارکاتی است.

۵. مدیریت مالی: دانش و توانایی مدیریت منابع مالی، برنامه‌ریزی بودجه و پایش هزینه‌ها و درآمدها.

۶. شبکه‌سازی: توانایی ایجاد و مدیریت روابط حرفه‌ای با افراد و سازمان‌های مرتبط با کسب و کار.

۷. تفکر راهبردی: توانایی تجزیه و تحلیل بازار و رقبا و توسعه راهبردهای بلندمدت برای رشد و توسعه کسب و کار.

۸. خطرپذیری محاسبه‌شده: توانایی ارزیابی و مدیریت خطرهای و اتخاذ تصمیم‌های آگاهانه و محاسبه‌شده برای پیشبرد پروژه‌ها.

۹. توانایی مذاکره: مهارت‌های مذاکره برای دستیابی به توافق‌های مفید و سودمند با تأمین‌کنندگان، مشتریان و سایر شریکان.

۱۰. تحلیل داده‌ها: توانایی جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها برای پیش‌بینی کردن روندهای بازار و اتخاذ تصمیم‌های داده‌محور.

عمده مهارت‌های فوق از طریق برنامه‌های درسی مهارت‌محور و روش‌های آموزش و تدریس اکتشافی و پژوهش‌محور، گروهی و همیارانه و روش‌های مبتنی، آمیخته و تلفیق‌شده با فناوری، بیشتر و بهتر در دسترس مدرسه‌ها، معلمان و دانش‌آموزان خواهند بود. امید است با همت معلمان تلاشگر کشورمان، نسل آینده به شکلی تربیت شود که برای درآمدزایی و اشتغال، چشمش فقط به شغل‌های موجود و آماده، دولتی و پشت‌میزنشینی و انجام کارهای معمول نباشد و از هم‌اکنون انگیزه و مهارت‌های لازم برای کارآفرینی و اشتغال‌زایی را به خوبی کسب کند.

گونگون خواهند گرفت. این جایگزینی به خصوص در خط تولید کارخانه‌های صنعتی و تولیدی، در حوزه‌هایی از ارائه خدمات همچون فروشندگی در فروشگاه‌ها، کارورزی (اپراتوری) در نهادها و سازمان‌های گوناگون، خدمات بانکی و پولی و امثال آن‌ها به وضوح و با شدت در حال تحقق است و حتماً دایره نفوذ این مهم به سایر شغل‌ها هم کشیده خواهد شد. در عین حال، شغل‌های جدیدی که بیشتر بر فناوری و دانش و مهارت فناورانه و مدیریت فضاهای شغلی فناورانه مبتنی هستند، ایجاد می‌شوند و توسعه خواهند یافت. بر این اساس، لازم است نظام تعلیم و تربیت و معلمان عزیز نسبت به شناخت خصوصیت‌ها و ضرورت‌های آینده بازار کار و کارآفرینی تغییرات لازم را در محتوای آموزشی و برنامه‌های درسی و شیوه‌های تدریس و آموزش خود ایجاد کنند. در ادامه به ۱۰ مهارت مهم از اساسی‌ترین مهارت‌های کارآفرینی اشاره می‌شود که آموزش و پرورش و مدرسه باید به سمت آموزش آن‌ها به دانش‌آموزان برون‌د تا بتوانند در آینده شغلی ایشان نقش مؤثری ایفا کنند:

۱. تفکر خلاق و نوآورانه: توانایی ارائه ایده‌های جدید و خلاقانه برای حل مسائل و بهبود محصولات یا خدمات موجود.

۲. حل مسئله و تصمیم‌گیری: قابلیت تجزیه و تحلیل مشکلات، ارزیابی گزینه‌ها و انتخاب بهترین راه‌حل.

۳. مدیریت زمان: توانایی برنامه‌ریزی و سازمان‌دهی زمان به منظور انجام وظایف و پروژه‌ها به صورت کارآمد و به موقع.

۴. رهبری و مدیریت تیم: توانایی هدایت و مدیریت افراد برای دستیابی به اهداف مشترک. این مهارت شامل